

*Федоренко Олена,
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки та психології
Харківський національний університет внутрішніх справ*

ПІДГОТОВКА ПСИХОЛОГІВ ДО РОБОТИ З ПЕРСОНАЛОМ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

У зв'язку із повномасштабним вторгненням РФ в Україну питання роботи з персоналом Національної поліції набуває нового змісту і потребує врахування тих нових викликів, які постали перед суспільством. В умовах дії правового режиму воєнного стану працівники поліції набули нових повноважень, реалізація яких потребує прояву емоційної рівноваги, самовладання та психологічної стійкості до травмуючих ситуацій. Розвиток цих характеристик вимагає спеціальної підготовки працівників поліції до несення служби в умовах воєнного часу. Тому актуальною потребою є наявність в кожному підрозділі поліції психологічної служби, яка укомплектована кваліфікованими фахівцями.

Відповідно до п. 51 «Положення про Національну поліцію» в підрозділах поліції має бути організована система психологічного забезпечення поліцейських та працівників Національної поліції, що забезпечує її функціонування [1]. До функцій, які виконує психолог у роботі з працівниками поліції, відносять:

- психологічна підготовка працівників поліції до виконання своїх функціональних обов'язків в екстремальних умовах;
- психологічне супроводження процесу адаптації працівників поліції до нових умов службової діяльності;
- участь у складі груп швидкого реагування, що надають невідкладну психологічну допомогу поліцейським, які виконували свої обов'язки в екстремальних умовах;
- розробка і проведення психологічних тренінгів різної спрямованості з працівниками поліції (комунікативні навички роботи з різними категоріями населення; психологічна робота з вперше прийнятими на службу, кандидатами на керівні посади та керівниками, окремим категоріям працівників, які найбільше спілкуються з населенням).

У сучасній ситуації воєнного часу до функцій роботи психолога у Національній поліції додалася функція надання першої психологічної допомоги поліцейським, які пережили травмивні події та навчання поліцейських прийомів першої психологічної самопомоги та допомоги іншим. Реалізація цієї функції потребує формування у майбутніх фахівців-психологів відповідних вмінь і

навичок на підставі удосконалення змісту їхньої професійної підготовки у ЗВО МВС України.

Для забезпечення ефективної підготовки психологів для підрозділів Національної поліції у Харківському національному університеті здійснюються такі заходи:

1. Розширено зміст навчальних дисциплін, які викладаються здобувачам першого (бакалавпського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія», та включено актуальну науково-обґрунтовану інформацію з питань надання психологічної допомоги та збереження психологічного здоров'я:

- практики психологічної підтримки в умовах воєнного часу;
- профілактика емоційного вигорання поліцейських в умовах воєнного часу;
- відновлення психологічного здоров'я поліцейських в умовах воєнного часу;
- профілактика домашнього насильства в умовах війни;
- надання послуг психологічної підтримки учасникам бойових дій та їх сім'ям.

2. Розширено наукову тематику дисертаційних досліджень з урахуванням сучасних потреб і запитів з подальшим упровадженням отриманих результатів у практичну діяльність психологів Національної поліції:

- формування психічної стійкості до впливу психотравмуючих чинників війни у працівників поліції;
- психологічне здоров'я поліцейських, які залучені до розслідування військові злочини;
- адаптація поліцейських, які брали участь в бойових діях та ліквідації наслідків війни.

3. Доповнено актуальною тематикою заняття зі службової підготовки працівників поліції ХНУВС. Наприклад, розвиток професійної компетентності поліцейських щодо збереження психічного здоров'я; про типові психологічні стани, які виникають після травмівних подій, та способи їх подолання; профілактика конфліктів в професійній діяльності поліцейських; попередження суїцидальної поведінки правоохоронців.

4. Запровадження викладання навчальної дисципліни «Професійно-психологічна підготовка» курсантам всіх спеціальностей (081 «Право», 262 «Правоохоронна діяльність», 053 «Психологія», 125 «Кібербезпека») у межах реалізації Програми первинної військово-професійної підготовки здобувачів вищої освіти і працівників ХНУВС задля підвищення їхньої обізнаності з питань надання первинної психологічної допомоги; роз'яснення особливостей впливу

стресорів війни на психіку людини та їх наслідків для здоров'я; самопомоги і підвищення психологічної стійкості.

5. У 2023 році започатковано Центр психологічного здоров'я ХНУВС (на громадських засадах) у діяльності якого науково-педагогічними працівниками кафедри педагогіки та психології та практичними психологами університету реалізуються заходи психологічної просвіти, надається психологічна допомога та підтримка різних категорій населення, які цього потребують. До діяльності центру залучено курсантів та слухачів магістратури, які здобувають освіту за спеціальністю 053 Психологія.

6. На офіційному сайті університету створено сторінку, на якій висвітлюється діяльність Центру психологічного здоров'я ХНУВС (на громадських засадах) та розміщуються матеріали психопрофілактичного спрямування задля проведення психологічної просвіти із питань збереження ментального здоров'я, інформування і поширення наукових психологічних знань та підвищення психологічної компетентності здобувачів освіти і працівників університету.

Отже, з урахуванням змін, які відбулися в державі, потребам психологічного забезпечення діяльності органів Національної поліції напрямами залучення практичних психологів можуть бути:

- надання першої психологічної допомоги поліцейським;
- психоедукація поліцейських (психологічна просвіта, навчання технікам самопомоги та ін.);
- участь у складі груп фахівців з психологічної реабілітації поліцейських;
- робота з населенням на деокупованих територіях;
- забезпечення оперативної поліцейської діяльності психологічними знаннями і тактиками;
- участь в судово-психологічних експертизах;
- участь у розшукових діях (розробка тактик допиту, опитування свідків, огляду місця події тощо);
- розробка заходів із збереження і підтримки психологічного здоров'я поліцейських.

Підготовка майбутніх психологів до реалізації вказаних заходів сприятиме збереженню і підтримці працездатності поліцейських, збереженню їхнього психологічного здоров'я та ефективному виконанню обов'язків із захисту прав і свобод громадян.

Список використаних джерел:

1. Положення «Про Національну поліцію». Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 877